

"ללכת בלי להרגיש עם" - כך מכנה עמותת עיר עמים את תכנית הממשלה החדשה להעמקת השליטה במזרח ירושלים. ללכת עם סיסמת העיר המאוחדת ולעבותה בעיקר בכוחות בטחון ומשטור, ללא התייחסות ראויה ל-36% מאוכלוסיית העיר, לקהילת לאומית שלמה שחיה בעיר הזו, אינה יכולה לחזק כל אחיזה, אלא דווקא להעמיק את הפערים, את תחושת התסכול הקשה, ואת הקיטוב. לאחר 47 שנים של סיפוח השטח, כאשר 75.3% מהתושבים הערבים במחוז ירושלים, ו-82.2% מהילדים, חיים מתחת לקו העוני, ולאחר שהעיר עברה קבעה כבר לפני שנים שנדרשים 2 מיליארד שקלים כדי להביא את התשתיות במזרח העיר למצב סביר, ציפיית הממשלה לחזק את אחיזתה באמצעות משטור ותקציב של 200 מליון ש"ח על פני 5 שנים היא מופרכת".

הערות לגוף ההצעה:

לפרק "הגברת הביטחון האישי"

- אין כל התייחסות בפרק הזה לפגיעה הקשה בבטחון האישי של תושביה הפלסטינים של ירושלים בכלל ולאילו החיים בשכונות הירושלמיות מעבר לגדר בפרט. שכונות אלו הפכו למובלעות צפופות ומוזנחות, שגם הכוחות האמונים על בטחון אישי מדירים רגליהם משם. לשכונות אלו לא מגיעים לרוב לא המשטרה ולא שירותי החירום.
- אין התייחסות בפרק "הגברת הביטחון האישי" ובדברי ההסבר לצורך בהגנה מפני אלימות לאומנית יהודית, והגברת הכלים למיגור אירועי פשיעה לאומנית יהודית, גם לאור הגידול במספר מתחמי ההתנחלויות בלב שכונות פלסטיניות.

לפרק פיתוח חברתי – כלכלי

1. שיפור תשתיות פיזיות

- סקר תשתיות שנערך על ידי עיריית ירושלים בנובמבר 2010 הציג עלות נדרשת לתיקון התשתיות של מעל 2 מיליארד ש"ח. השקעה של 67.5 מליון ש"ח משך חמש שנים היא בבחינת 'טיפה בים', והוא אף מתיימר להקיף סעיפים נוספים על אלו שהופיעו בסקר התשתיות.
- סקר התשתיות שערכה עיריית ירושלים אף לא כלל את העדר התשתיות בשכונות הירושלמיות שמעבר לגדר, שם המצב קשה עוד יותר ובו מתגוררים כ-30% מתושבי מזרח ירושלים.

2. חינוך, השכלה תעסוקתית והשכלה גבוהה

- מקומם לראות ש-18 מליון ש"ח מסך התקציב לחינוך (47 מליון ש"ח), יותר מ-38% מאחוז השקעה זו, משמש למינוף השליטה הישראלית במזרח ירושלים, בניגוד לרצון וצרכי הקהילה הפלסטינית.

עד הסכמי אוסלו, תכנית הלימודים בירושלים המזרחית הייתה תכנית הלימודים הירדנית. מאז הסכמים אלו, מזה יותר מ-15 שנים, מופעלת בירושלים המזרחית תכנית הלימודים של הרשות הפלסטינית. הפעלתה של תכנית הלימודים של הרשות הפלסטינית בירושלים

המזרחית אינה נתמכת רק בהסכם המדיני שנחתם, אלא גם במעמדה של הזכות לחינוך במשפט הבינלאומי, לרבות באמנות בינלאומיות רבות שישראל חתמה עליהן ואשררה אותן.

מעמד זה מבוסס על זכותה של כל קהילה לתכנית לימודים התואמת את מורשתה, זהותה ותרבותה.

נסיון של ישראל לפעול להגדלת כמות התלמידים הלומדים במסלול לבגרות ישראלית, ייתקל בהתנגדות קשה, דוגמת חרם בעבר שקיימו הפלסטינים על מערכת החינוך בישראל, ומהווה פגיעה קשה בזכותם לחינוך.

- אין כל התייחסות בתכנית זו למחסור האקוטי ביותר מ-2,000 כיתות במזרח ירושלים, ואת תלותם של רבים מהנתונים, החל מנתוני הנשירה הקשים, בעובדה זו קודם לכול.
- לעניין תכניות הנשירה: היום קיימת אפליה קשה בתחום זה. ב-30% מבתי הספר העל-יסודיים בירושלים המזרחית לא מפעיל מנח"י כל תכנית למניעת נשירה, ואילו ב-44% מופעלת תכנית אחת בלבד; בירושלים פועלים ארבעה מוסדות במסגרת הכשרת נוער שבסמכות משרד התמ"ת, אך כולם מצויים במערב העיר ומיועדים לאוכלוסיה הישראלית; במערב ירושלים קיימות 11 מסגרות לימוד חלופיות (בפיקוח התמ"ת או משרד החינוך) שבהן לומדים כ-1100 תלמידים. במזרח העיר, לעומת זאת, פועלים שני בתי ספר בלבד המיועדים לנוער בסיכון; בשנת הלימודים תשע"ד (2014) יפעלו בירושלים 65 כיתות מב"ר, מתוכן רק שלוש בתיכון בית צפאפא, ומתוך 31 כיתות אתג"ר, רק שתיים בתיכון בית צפאפא. על פי בירורים שערכנו בעבר, אנו חוששים כי שוב יותנו התכניות בלימודי בגרות ישראלית. ובכל מקרה, על פי פירוט התקציב יושקעו 5.4 מליון ₪ בלבד משך 5 שנים, כאשר על פי תחשיב שנערך בעיר עמים, נדרשים לצמצום הפער באופן מיידי לפחות 15 מליון ₪.
- לעניין הפעלתן של תכניות "עיר ללא אלימות", מסקירה שערכה עיר עמים במרץ 2010, עלה כי על אף שירושלים הצטרפה עוד ב-2010 לתכנית "עיר ללא אלימות", אין כל תכנית ממוקדת לטיפול באלימות היהודית לאומנית בירושלים. החשש הוא גם, שכאמור בדברי ההסבר לפרק הביטחון האישי, יתמקדו התכניות רק באכיפה ולא בתכניות עומק למניעה.

3. לפרק תעסוקה ויזמות

כתגובת ארגון "מען – עמותה לסיוע לעובדים": תחולת העוני בירושלים המזרחית חריגה בהיקפה. על פי מחקר מכון ירושלים לחקר ישראל המתפרסם באתר העירייה נעה תחולתו סביב ה-80% (בשנת 2011 עמד על 81% ובשנת 2012 על 77%). לעומת תחולת עוני בקרב האוכלוסיה היהודית סביב ה-30%. בנוסף על פי המוסד לביטוח הלאומי עמדה ההכנסה הממוצעת לנפש בירושלים המזרחית על 49% מהכנסת קו העוני לנפש (כ-1410 ₪). אחוז התעסוקה נמוך בהתאם – בעוד בקרב האוכלוסיה היהודית עומד אחוז התעסוקה על 50%, רק 37% מתושבי ירושלים המזרחית מועסקים. אחוז נמוך זה נובע בעיקר מאחוז ההשתתפות הנמוך של הנשים הערביות בשוק התעסוקה אשר עמד בשנת 2011 על 16% בלבד לעומת אחוז הנשים הערביות בישראל אשר עמד על 27%. חישוב קצר מראה כי אם ממשלת ישראל היתה לוקחת על עצמה את האתגר הצנוע של השוואת אחוז הנשים הערביות המשתתפות בשוק העבודה בירושלים המזרחית לאחוז הנמוך של הנשים הערביות המשתתפות בשוק העבודה הישראלי היתה הממשלה צריכה ליצור 20,000 מקומות עבודה ולהכשיר 20,000 נשים -

פרויקט שתקציבו עומד על כמיליארד שקלים בשנה. במציאות זו השקעה של 45 מליון שקלים 27 King George St. P.O. Box 2239 Jerusalem 9102102 אשר תתחלק על פני חמד שנים הינה לעג לרש.

4. לפרק העצמה חברתית ורווחה

במערב העיר פועלות 18 לשכות רווחה, במזרח העיר רק 5. עובדת סוציאלית במערב העיר מטפלת ב 90 תיקים לעומת 120 תיקים לעובדת סוציאלית במזרח העיר. תוספת של 30 תקני

עובדים סוציאלים ועובדי קידום נוער מעטה מדי - בדצמבר 2013 אמר שר הרווחה שיש צורך בתוספת של 140 תקנים של עובדות סוציאליות במזרח העיר.

עוד מתעלמת התכנית מסעיפים נוספים חשובים, בהם קיימים פערים תקציביים קשים:

- אין כל התייחסות להשקעה הנדרשת בתחום התרבות (כ-2% בלבד מתקציב אגף התרבות מושקע בתושבי מזרח ירושלים);
- אין כל התייחסות למחסור הקשה במבני ציבור: בתי ספר, טיפות חלב, מועדונים שכונתיים ועוד;
- אין התייחסות לנושא הדיור ולמחסור הקשה במספר יחידות דיור לאוכלוסיה הפלסטינית (חסרות כיום כ-10,000 יחידות דיור בעבור האוכלוסייה הפלסטינית החיה בירושלים המזרחית. המחסור צפוי לגדול בכ-1,500 יחידות דיור בכל שנה).

ירושלים במידת האדם

Jerusalem on a Human Scale

המלך ג'ורג' 27
ת.ד. 2239
ירושלים 94581

27 King George St.
P.O. Box 2239
Jerusalem 9102102

Tel. טל
+972-2-6222858
Fax. פקס
+972-2-6233696

www.ir-amim.org.il
mail@ir-amim.org.il